

Strategi för naturvård Valdemarsön – 2023–2030

Denna strategi för vård och bevarande av naturen på Valdemarsön ersätter tidigare utgåva. Styrelsen vill här ge en tydligare beskrivning av skötseln av markytorna i Natura 2000 och de åtaganden som ligger till grund för det årliga SAM-bidraget. Vidare innehåller den en kort beskrivning av Valdemarsöns växt- och djurliv, samt organisationen kring medlemmarnas arbetsinsatser.

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs.

Den första bevarandeplanen för Valdemarsön upprättades av Länsstyrelsen Södermanlands län 2007. Den nu aktuella planen "Bevarandeplan Natura 2000 – Valdemarsön (Uppdaterad 2018)" är från 2017 och finns i sin helhet på hemsidan.

Kartan visar i blå färg den yta på ön som omfattas av Natura 2000.

Omfattning av Natura 2000.

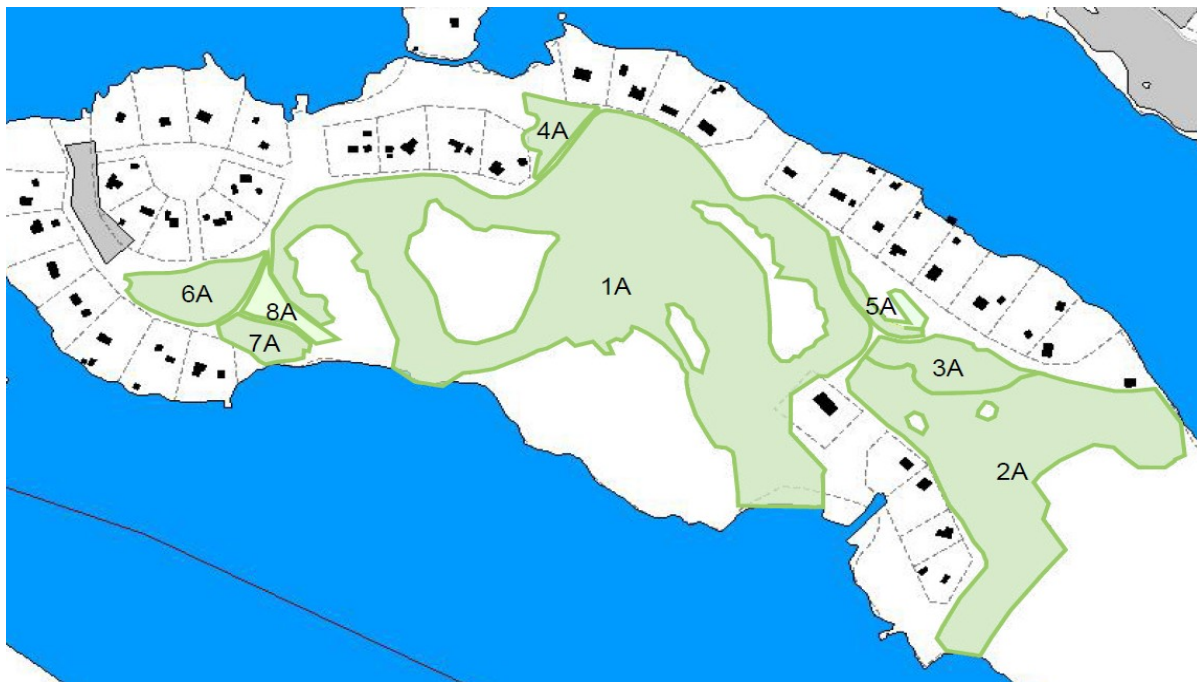
SAM bidrag

Alltsedan ön omfattades av Natura 2000 har vi fått ekonomiskt stöd för naturvården. Det sker inom ramen för EU:s jordbruksstöd och ersättning utbetalas av Jordbruksverket. Ansökan görs hos Länsstyrelsen, som även fastställt bevarandeplanen och kontrollerar att vi sköter våra åtaganden.

SAM står för "samordnad ansökan om jordbrukarstöd". SAM-bidraget består till största delen av miljöersättning för betesmark och slåtterängar.

Genom att vi sökt bidrag och varit flitiga med naturskötseln har vi fått betydande tillskott till föreningens kassa.

Våra bidragsberättigade ytor framgår av nedanstående karta. Observera att vi får ersättning för hela östra hagen, trots att huvuddelen av den (2A) inte ingår i Natura 2000.

Bidragsberättigad yta.

Växtlighet och djurliv på ön

Beskrivning av området (från Länsstyrelsens Bevarandeplan 2017):

"Valdemarsön ligger i nordvästra delen av sjön Valdemaren, en knapp mil väster om Flen. Ön är vacker och har en intressant kombination av barrskog, hassellundar, hagmarker och slätterängar i direkt anslutning till fritidsbebyggelse. Stora delar av ängs- och hagmarkerna var tidigare igenvuxna innan omfattande restaureringsinsatser genomfördes under senare delen av 1990-talet. Slutna, lundartade hasselpartier med höga naturvärden lämnades samtidigt för fri utveckling.

Dessa områden är delvis storblockiga och har förekomst av asp, gran, tall och ek. Lund-områdena har höga naturvärden knutna till gamla lövträd och har pekats ut som nyckelbiotoper vid Skogsvårds-styrelsens inventeringar. Landskapsbilden präglas av öppna ängar och hagmarker som omger de slutna hassellundarna. I mitten av ön finns en långsträckt fuktäng som ger ytterligare karaktär till området. Marken kring den anlagda badplatsen på öns västra sida utnyttjas som slätteräng men även som lek- och mötesplats. Ön nås enkelt via en 150 m. lång pontonbrygga i norr."

Exempel på träd och vilda växter

Ek, hassel, äppelträd, vildapel

Vitsippa, blåsippa, gullviva, svalört, viol, gökärt, hundloka, rödklöver, gråfibbla, rödfibbla, kvastfibbla, humleblomster, rödklint, ängsskära, ängsvädd, knippfryle, stor blåklocka, liten blåklocka, svartkämpar

Exempel på djur och fåglar

Djur- och fågelarter som finns representerade på Valdemarsön och i och runt sjön Valdemaren:

Räv, grävling, hare, rådjur, ekorre

Storlom, knipa, grågås, trana, fiskgjuse, ormvråk, koltrast, stare, gröngöling, spillkråka, större hackspett, nötkråka, nötväcka, trädkrypore, lövsångare, trädgårdssångare

Kontinuerliga arbetsinsatser

Slätter

Sedan sommaren 2021 har föreningen anlitat Hästens Skogsvårds Entreprenad AB för avverkning på våra slätterängar. Det innebär att den tidigare maskinella avverkningen har ersatts med hästdragen slättermaskin. Erfarenheterna från detta har hittills varit positiva, planen är att fortsätta på samma sätt.

Det är viktigt att slåttarna får ske tidigast vecka 30 så att blommor och örter på ängarna har hunnit blomma ut.

I slåtterprocessen ingår även att det slagna gräset får ligga för att "fröa av sig" ett par dagar innan det sedan samlas ihop. Det hopsamlade gräset har tidigare lagts på öns eldningsplatser för att eldas i samband med slyröjningen. Från år 2022 har styrelsen valt att pröva en ny metod genom att istället lägga det slagna gräset på strategiska platser i den stora hagen.

Metoden har utvärderats under 2023 för ett beslut om en fortsatt hantering av gräset. Det finns stora fördelar med att slippa senare eldning av gräset som då oftast blivit fuktigt och även kan bilda boplatser för mindre djur.

På våren innan växtligheten på ängarna kommit i gång kan man behöva städa markerna efter höst och vinter, s.k. fagning, för att rensa bort mindre stubbar, större grenar och annat som ligger löst. Detta underlättar även inför den kommande ängsslåttarna (se vidare i Länsstyrelsens rådgivning 2021). Våra två större hagar har sedan 60-talet utnyttjats som beteshagar för nötkreatur, vilket bidrar till att hålla markerna öppna. De djur som betar hagarna kommer normalt i maj och stannar till slutet av september då de färjas över till fastlandet igen. Övrig skötsel av hagarna sker i samband med s.k. betesputsning som tidigare skett maskinellt efter behov (ca vartannat år).

I Östra hagen är älggräset en invasiv växt. 2023 prövade man att släppa korna i den hagen först, vilket var en god idé. Korna åt av de späda växterna, så älggräset tog aldrig överhanden som tidigare år.

Dagsverken

I dagsverkslistan finns ett antal naturvårdsarbeten som med fördel kan utföras under vår och sommar, innan slyröjningen (se aktuell lista under aktuell Dagsverkeslista på Valdemarsöns hemsida).

Det innebär en avlastning av de arbeten som annars måste göras på slyröjardagen.

Slyröjning

Inför den årliga slyröjningen, normalt sista lördagen i september, görs en uppföljning av de naturarbeten som kvarstår efter sommaren samt specifika större insatser som innebär samverkan mellan medlemmarna.

Arbetet planeras i samarbete mellan styrelsens naturvårdsansvarige och Naturvårdskommittén.

Det kan tilläggas att arbetet under slyröjningshelgen är ett lagarbete som också innebär tillfälle till umgänge, under åren har därför dagen oftast avslutats med någon form av gemensamt samkväm (middag eller *after work*).

Organisation

Naturvårdskommitté

På styrelsens initiativ har en Naturvårdskommitté bildats. Den består av medlemmar med intresse för och kunskap om naturfrågor. Kommittén ska bidra till en mer kontinuerlig och långsiktig förvaltning av öns naturvärden. Den ska medverka till kunskapsspridning om naturvärden på Valdemarsön och öka medlemmarnas engagemang.

Till det kommer att föreslå aktiviteter till styrelsen för den årliga slyröjningen utifrån kontinuerlig inventering av öns natur.

Dessutom skall kommittén se över strategin årligen och vid behov revidera den.

Naturvårdskommittén ansvarar för att kontinuerligt under kalenderåret se över t ex förändrad lagstiftning, rekommendationer samt villkor kopplade till de bidrag föreningen kan få gällande Naturvårdsstrategin och uppmärksammar Naturvårdsansvarig i styrelsen om strategin utifrån detta behöver ses över.

Styrelsens Naturvårdsansvarige ingår i Naturvårdskommittén.

2024-05-13

Styrelsen för Valdemarsöns ekonomiska förening